

HƏYATININ ƏSAS TARİXLƏRİ

İmadəddin Nəsimi (Seyid Əli ibn Seyid Məhəmməd) 1369-cu ildə Şamaxı şəhərində tanınmış şəxsiyyətlərdən biri olan Seyid Məhəmmədin ailəsində anadan olmuşdur.

İlk təhsilini Şamaxıda mədrəsədə almış, ana dilindən başqa fars və ərəb dillərini mükəmməl öyrənmişdir. Məktəb illəri Şamaxının Məlhəm kəndində məşhur şair Xaqani Şirvaninin əmisi - alim və həkim Kafiəddin tərəfindən yaradılmış Dar-üş-şəfa tibb akademiyasının fəaliyyət göstərdiyi dövrə təsadüf etmişdir.

Klassik Şərq və qədim yunan fəlsəfəsini, habelə ədəbiyyatını dərinlən mənimsəmiş, İslamın və xristianlığın əsaslarına yaxından bələd olmuş, tibb, astronomiya və astrologiya, riyaziyyat və məntiq elmlərinə yiyələnmişdir.

Şair hürufi Fəzlullah Nəiminin tərbiyə və təlimlərindən bəhrələnmiş, səfərlərinin hamısında onunla yol yoldaşı olmuşdur.

Yaradıcılığının ilk dövrlərində Nəsimi də ustadı Nəimi kimi sufizm mövqeyində dayanır və tanınmış sufi şeyxi Şiblinin təlimini davam etdirir. Bu mərhələdə şair öz əsərlərini "Hüseyni", "Seyid Hüseyni", "Seyid" təxəllüsləri ilə yazmışdır.

1394	Təbrizə, oradan da Anadoluya (Türkə) getmiş, hürufilik fikirlərini yaydığı üçün dəfələrlə zindana salınmışdır.
1417	Suriyanın Hələb şəhərində yaşamış, orada həbs olunmuş, "kafir", "dinsiz" elan edilərək edam edilmişdir.
1546	Şair haqqında ilk dolğun məlumat Qəstimonlu Lətifinin "Məşairüş-şüəra" adlı təzkirəsində verilmişdir.
1548	İtaliya tədqiqatçısı Antonino Menavino Florensiyada nəşr etdirdiyi "Traktat" adlı əsərində Nəsimi haqqında ilk dəfə ətraflı məlumat vermişdir.
1700	Naməlum rəssam tərəfindən "Nəsiminin edamı" əsəri çəkilmişdir
1844	Türkə divanı ilk dəfə İstanbulda "Təsviri-Əfkar" mətbəəsində çap edilmişdir.
1869	Divanı İstanbulda təkrar çap edilmişdir
1880	Türkə divanı İstanbulda ikinci dəfə "Əxtər" mətbəəsində çap edilmişdir

1896	Lətifi Qəstimonlunun İstanbulda çapdan çıxan “Təzkireyi-Lətifi” kitabında Nəsimi haqqında məlumat və şeirləri verilmişdir
1921	Yusif Vəzir Çəmənəminli “Azərbaycan ədəbiyyatına bir nəzər” kitabının “Yazılı ədəbiyyatımız” bölməsində “Nəsimi” adlı məqalə vermişdir
1923	Maarif və mədəniyyət” jurnalının birinci nömrəsində Salman Mümtazın “Azərbaycan şairlərindən Nəsimi” adlı məqaləsi çap olunmuşdur
1926	Salman Mümtaz tərəfindən “Seyid İmadəddin Nəsimi” adı ilə “Azərbaycan ədəbiyyatı” kitabının 10-cu cildi nəşr edilmişdir
1928	Türk alimi İ.Hikmətin Bakıda çapdan çıxan “Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi” kitabının 1-ci cildində Nəsimiyə həsr olunmuş oçerki verilmişdir
1941	Məşhur Azərbaycan rəssamı Əzim Əzimzadə “Nəsiminin edamı” rəsmini çəkmişdir
1942	Nizami adına Ədəbiyyat və Dil İnstitutunda Həmid Araslının şairin həyat və yaradıcılığı haqqında yazdığı “Fədakar şair (İmadəddin Nəsimi)” adlı kitabı Bakıda çapdan çıxmışdır
1943	Rəssam Sadıq Şərifzadə “İmadəddin Nəsiminin portreti”ni çəkmişdir
1955	Görkəmli fransız alim və şairi Lui Araqon Parisdə çap etdirdiyi “Sovet ədəbiyyatı” adlı əsərində şairin həyat və yaradıcılığı haqqında geniş məlumat vermişdir
1962	M.Quluzadə şairin azərbaycanca şeirlərinin bir qismini “Seçilmiş şeirlər” adı ilə ayrıca kitab şəklində çap etdirmişdir
1967	Leypsiqdə alman dilində çapdan çıxan Sovet xalqları ədəbiyyatı kitabında Nəsiminin həyat və yaradıcılığı işıqlandırılmışdır

1968	Hüseyn Ahinin səyi ilə divanı İranda çap edilmişdir
1969	Azərbaycan SSR Ali Soveti Bakı şəhərində Nəsimi rayonunun yaradılması haqqında 13 iyun 848 №-li fərman imzalamışdır Heykəltəraş Aslan Rüstəmov Nəsiminin stolüstü büstünü yaratmışdır
1970	Cahangir Qəhrəmanovun “Nəsimi divanının leksikası” adlı fundamental tədqiqat əsəri çap edilmişdir Azərbaycanın Xalq rəssamı Lərif Kərimov tərəfindən “Seyid İmadəddin Nəsimi” xalçası hazırlanmışdır Xalq şairi Qabilin “Nəsimi” poeması çap olunmuşdur
1971	Türk alimi İ.Olğun “Seyid Nəsimi üzərinə notlar” əsərini yazmışdır Xalq yazıçısı Anarın ssenarisi əsasında “Nəsimi” sənədli filmi çəkilmişdir
1972	Divan”ı Bakıda Həmid Məhəmməd zadənin müqəddiməsilə fars dilində çap olunmuşdur Əməkdar incəsənət xadimi Toğrul Sadıqzadə “İmadəddin Nəsimi” tablosunu yaratmışdır Cəlal Pəndərinin səyi ilə İranda “Nəşri Nei”də divanı çap edilmişdir
1973	600 illik yubileyi YUNESKO-nun “Görkəmli şəxsiyyətlərin və əlamətdar hadisələrin yubileyləri” siyahısına daxil edilmiş, dünya miqyasında qeyd edilmişdir; Əsərləri” ərəb əlifbası ilə 3 cildə Bakıda nəşr olunmuşdur “Seçilmiş əsərləri” Azərnəşrdə çapdan çıxmışdır

600 illiyi şərəfinə hazırlanan yük gəmisinə şairin adı verilmişdir

“İmadəddin Nəsimi – anadan olmasının 600 illiyi” SSRİ poçt markası buraxılmışdır

Sentyabr ayının 12-də Azərbaycan SSR Nazirlər Soveti Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Dilçilik İnstitutuna Nəsiminin adının verilməsi və Şamaxı rayonundakı “Şirvan Buketi” sovxozunun Nəsimi adına sovxoz adlandırılması haqqında 321 №-li qərar imzalanmışdır

SSRİ Xalq rəssamı Mikayıl Abdullayev “Nəsimi” bədii portretini çəkmişdir

SSRİ Xalq artisti, bəstəkar Fikrət Əmirov “Nəsimi dastanı” balet-poemasını yazmışdır

Sentyabr ayının 23-də Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında Fikrət Əmirovun “Nəsimi dastanı” balet-poeması (libretto müəllifi Anar) ilk dəfə nümayiş etdirilmişdir

Fikrət Əmirovun “Nəsimi dastanı” balet-poeması ikinci dəfə Moskvada – Böyük Teatrda YUNESKO-nun iştirakı ilə Nəsiminin 600 illik yubiley tədbirləri çərçivəsində nümayiş etdirilmişdir

“İmadəddin Nəsimi” medalı təsis edilmişdir (müəllifi Aslan Rüstəmov)

Xalq yazıçısı İsa Hüseynovun (Muğanna) ssenarisi əsasında, görkəmli rejissor, Xalq artisti Həsən Seyidbəylinin rejissorluğu ilə “Nəsimi” tarixi-bioqrafik bədii filmi çəkilmişdir

Xalq rəssamı Altay Hacıyev Nəsiminin “Lirika” kitabına rəsm çəkmişdir

Xalq rəssamı Oqtay Sadıqzadə Nəsiminin “Seçilmiş əsərləri” kitabına illüstrasiyalar çəkmişdir

Əməkdar incəsənət xadimi Nəcəfqulu

	<p>İsmayılov “Nəsimi” portretini və süjetli tablosunu yaratmışdır</p> <p>İ.Kərimova “Nəsimi” xalça-portretini yaratmışdır</p> <p>Moskvada “Lirika” kitabı nəşr edilmişdir</p> <p>Moskvada fransız dilində “Poeziya” kitabı çap edilmişdir</p>
1974	<p>Xalq rəssamı Kamil Əliyev “İmadəddin Nəsimi” xalça-portretini yaratmışdır</p> <p>Polşa heykəltəraşı Qustav Zemla şairin faciəli taleyini əks etdirən əsərini – Nəsimi heykəlini yaratmışdır</p>
1976	<p>Xalq şairi Qabilin “Nəsimi” poeması Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi Heydər Əlirza oğlu Əliyevin qərarı ilə Azərbaycan SSR Dövlət mükafatına layiq görülmüşdür</p>
1977	<p>“Fars divanı: Seçilmiş əsərləri” Azərbaycan dilində Bakıda çap olunmuşdur</p>
1978	<p>Avqust ayının 17-də Sumqayıt şəhərində fəaliyyət göstərən Mədəniyyət və İstirahət parkına dahi Azərbaycan şairi Nəsiminin adı verilmişdir</p> <p>İsa Hüseynovun (Muğanna) Nəsimi haqqında tarixi-bioqrafik “Məhşər” romanı çap edilmişdir.</p>
1979	<p>Bakıda Nizami küçəsi ilə Səməd Vurğun küçəsinin kəsişməsində heykəli ucaldılmış (heykəltəraşlar Tokay Məmmədov, İbrahim Zeynalov), fevral ayının 20-də abidənin açılışı olmuşdur</p>
1980	<p>Divanı İranda “Foruği” nəşriyyatında çap edilmişdir</p>
1987	<p>Qəzənfər Paşayevin tərtibi əsasında şairin “İraq divanı” işıq üzü görmüşdür</p>

1990	Şamaxı şəhərində heykəli ucaldılmışdır (heykəltəraş Cavanşir Dadaşov)
1993	Xalq rəssamı Səhhab Məmmədov “Nəsiminin məzarı” əsərini və mis üzərində döymə nümunəsini yaratmışdır
1995	Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə Nəsimiyə həsr edilmiş “Fəryad” poemasını yazmışdır
2001	Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 02.08.2001-ci il tarixli 132 sayılı qərarına əsasən Sumqayıt şəhərindəki İ.Nəsimi adına mədəniyyət və istirahət parkı ölkə əhəmiyyətli tarix və mədəniyyət abidələri siyahısına daxil edilmişdir
2003	Sumqayıtda İ.Nəsimi adına mədəniyyət və istirahət parkında abidəsi ucaldılmışdır (heykəltəraş- rəssamlar Vaqif Nəzirov, Asim Quliyev)
2005	Aprel ayının 26-da Şamaxıda heykəlinin açılış mərasimi olmuş, tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev çıxış etmişdir
2008	Bakıda yeni inşa edilmiş metro stansiyasına Nəsiminin adı verilmişdir
2012	Alman dilində “Şərq-Qərb” nəşriyyatında “Şeirləri” və “Seçilmiş şeirləri” kitabları nəşr edilmişdir
2014	Bakıda Heydər Əliyev Fondu tərəfindən fransız və ingilis dillərində Nəsiminin “Poeziya” kitabı nəşr edilmişdir
2017	Vəfatının 600 illiyi YUNESKO səviyyəsində qeyd olunmuşdur Xalq artisti, professor Firəngiz Əlizadə şairin vəfatının 600 illiyinə həsr etdiyi xor, ifaçı və simfonik orkestr üçün “Nasimi Passion” əsərini bəstələmiş, aprel ayının 17-də Amsterdanda əsərin premyerası olmuşdur

UNESCO-nun Parisdəki mənzil-qərargahında vəfatının 600 illiyi ilə əlaqədar keçirilən tədbirlər çərçivəsində Firəngiz Əlizadənin musiqisi əsasında daha bir əsər – “Nəsimiyə ithaf” tamaşası təqdim olunmuşdur

2018

Noyabr ayının 15-də Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev “Böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında” Sərəncam imzalamışdır

Noyabr ayının 19-da Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda büstünün açılış mərasimi keçirilmişdir

Göyçay rayonunda Əli Kərim adına şəhər parkında Azərbaycanın şair və yazıçılarının xatirəsinin əbədiləşdirilməsi üçün “Əbədiyaşar ədiblər” kompleksi yaradılmış, burada İmadəddin Nəsiminin də büstü qoyulmuşdur

Sentyabr ayının 27-30-da Heydər Əliyev Fondunun təşkilatçılığı və Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə “Azərbaycanda ilk Nəsimi – şeir, incəsənət və mənəviyyət Festivalı” keçirilmişdir

Tanınmış xəttat-rəssam Yavər Əsədov yazı ilə – ərəb qrafikası ilə Nəsimiyə həsr etdiyi portretlərini çəkmişdir

2019

Yanvar ayının 11-də Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikasında 2019-cu ilin “Nəsimi ili” elan edilməsi haqqında” Sərəncam imzalamışdır

Nazirlər Kabinetinin 7 may tarixli 211 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Əsərləri dövlət varidatı elan edilən müəlliflərin və dövlət varidatı elan edilən filmlərin siyahısına” İmadəddin Nəsiminin adı salınmışdır

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyi münasibətilə “Bir gündə 650 min ağac əkək” aksiyasına start verilmişdir

TÜRKSÖY 2019-cu ili “Nəsimini anma ili” elan etmişdir

TÜRKSÖY şairin qəzəllərini 15 dildə tərcümədə Ankarada nəfis tərtibatla və yüksək poliqrafik səviyyədə nəşr etdirmişdir

Beynəlxalq Türk Akademiyasının təşəbbüsü ilə Qazaxıstanın paytaxtı Nur-Sultan şəhərində “Beynəlxalq Avrasiya Kitab Sərgisi 2019” çərçivəsində “Nəsimi ili”nin açılışı olmuşdur

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktor müavini, filologiya üzrə elmlər doktoru Paşa Kərimov Ankara Milli Kitabxanasından İmadəddin Nəsiminin anadilli divanının iki nüsxəsinin surətini əldə etmişdir

Aprel ayının 10-da Vyanada yerləşən Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində Nəsimiyə həsr olunmuş məruzə axşamı keçirilmişdir

Aprel ayının 26-da “Nəsimi - şeir, incəsənət və mənəviyyət Festivalı” Avropa Festivallar Assosiasiyasına üzvlüyə qəbul edilmişdir

May ayının 24-də Kiyev şəhərində abidəsi qoyulmuşdur (heykəltəraş Ukraynanın Xalq rəssamı Seyfəddin Qurbanov)

May ayının 25-də Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında Fikrət Əmirovun “Nəsimi dastanı” balet-poeması (libretto-müəllifi Anar) yeni fərqli quruluşda “Nəsimi” adı ilə təqdim edilmişdir

Xaçmazda “Çənlibel” parkında abidəsi ucaldılmışdır

İyun ayının 3-də şairin 650 illiyi ilə əlaqədar Beynəlxalq Astronomiya İttifaqının qərarı ilə Mars və Yupiter planetlərinin arasında yerləşən 1995 UN2 asteroidinə “Nəsimi” adı verilmişdir

İyun ayının 18-də Azərbaycanın Serbiyadakı

səfirliyinin təşəbbüsü və Belqradada fəaliyyət göstərən Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin dəstəyi ilə Nəsiminin serb dilinə tərcümə edilmiş seçmə şeirlərindən ibarət kitabının təqdimatı keçirilmişdir

Sentyabr ayının 27-də M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında Bakı VI Beynəlxalq Kitab Sərgi-Yarmarkası çərçivəsində “Mədəni sərvətlərimizin vətənə qayıdışı” layihəsindən “Nəsimi Əlyazmaları dünya kitabxanalarında” adlı kitab sərgisinin açılış mərasimi olmuş, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva açılışda iştirak etmişdir

Sentyabrın 29-da Şamaxının Meysəri kəndində ikinci “Nəsimi – şeir, incəsənət və mənəviyyət Festivalı” çərçivəsində Nəsimi heykəl instalyasiyasının açılışı olmuşdur (müəllif Rəşad Ələkbərov)

Oktyabr ayının 30-da Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Moskvadakı M.İ.Rudomino adına Ümumrusiya Dövlət Xarici Ədəbiyyat Kitabxanasının Atriumunda heykəlinin açılışı olmuşdur

“Serbiya Kral Akademiyası”nın rəyasət heyəti Azərbaycanın dahi şairi İmadəddin Nəsiminin adına yubiley medalının təsis edilməsi barədə qərar qəbul etmişdir

Nəsimi ili” ilə əlaqədar Daşkənddəki Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzi “Məndə sağər iki cahən” adlı poeziya müsabiqəsi elan etmişdir

Azərbaycanın Belarusiyadakı səfirliyi tərəfindən Minskdəki “Dostluq evi”ndə şairin yubileyinə həsr edilmiş bədii-musiqili tədbir keçirilmişdir

Helsinkidə fin dilində “Gövhəri-laməkan mənəm” adlı Azərbaycan poeziya antologiyası çapdan çıxmışdır

Bişkek şəhərindəki Manas Universitetində Nəsiminin yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir. Universitetin foyesində

Azərbaycan Milli Kitabxanası tərəfindən təşkil olunmuş Nəsiminin əsərlərindən ibarət kitab sərgisi açılmışdır

Azərbaycan Dövlət Tərcümə Mərkəzi tərəfindən Nəsiminin 200-ə yaxın qəzəl və rübailərindən ibarət kitab Moskvada rus dilində nəşr olunmuşdur

Türkiyədə Azərbaycanın Ankaradakı səfirliyinin təşəbbüsü ilə Nəsiminin 650 illiyinə həsr olunan 2,5 lirəlik bürünc xatirə sikkəsi buraxılmışdır

Türkiyədə, Tacikistanda, Türkmənistanda, Bolqarıstanda, Moldovada və başqa xarici ölkələrdə kitabları nəşr edilmişdir

Rəsul Rzanın Nəsimiyə həsr olunmuş poemasının motivləri əsasında ölməz şairin edamından əvvəlki son gecə haqqında “Son gecə” adlı televiziya filmi çəkilmişdir (quruluşçu rejissorları Xalq artisti Ramiz Həsənoğlu və Nazim Məmmədov)

Yazıçı Hüseynbala Mirələmovun Nəsimiyə həsr etdiyi “Son səfər” povesti çapdan çıxmışdır

Xalq rəssamı Eldar Mikayıladənin “Nəsimi” xalçası hazırlanmışdır

M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında “İmadəddin Nəsimi – 650” adlı metodik tövsiyələr hazırlanıb nəşr edilərək respublikanın bütün kitabxanalarına göndərilmişdir

Yubileyi münasibətilə M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası “Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri” seriyasından “İmadəddin Nəsimi. Biblioqrafiya” kitabını nəşr etmişdir

M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası tərəfindən “İmadəddin Nəsimi” Elektron Məlumat Bazası hazırlanıb İnternetdə yerləşdirilmişdir

	<p>Milli Kitabxanada böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin anadan olmasının 650 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilmişdir</p>
2020	<p>Özbəkistanın interpress.uz portalında görkəmli şair İmadəddin Nəsimi haqqında özbək dilində “Dünyanı zəbt edən Azərbaycan şairi” sərlövhəli məqalə yerləşdirilib.</p> <p>Ankarada böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illiyi münasibətilə Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı – TÜRKSÖY tərəfindən elan olunan “Nəsimini anma ili”nin yekun tədbir keçirilmişdir</p> <p>Dilçilik İnstitutunda "İmadəddin Nəsimi dili və üslubu " adlı yeni monoqrafiya işıq üzü görüb</p> <p>Latviyada İmadəddin Nəsiminin yaradıcılığına həsr edilmiş elmi-praktik konfrans təşkil olunub</p>
2023	<p>Dövlət Tərcümə Mərkəzinin klassik Azərbaycan ədəbiyyatının beynəlxalq fikir müstəvisində təbliği istiqamətində fransız dilində ərsəyə “Les Nous divins sourrent sur ton visage – İmadəddin Nassimi” (“Haqq yolu mən özüm oldum – İmadəddin Nəsimi”) kitabı Fransada nəşr olunub</p>
2024	<p>Qəbələ rayon Mədəniyyət Mərkəzində böyük Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri İmadəddin Nəsiminin (1369–1417) anadan olmasının 655 illiyi ilə əlaqədar ədəbi-bədii gecə keçirilib. “Məndə sığar iki cahan, mən bu cahana sığmazam” adlı tədbirdə çıxış edənlər dahi şairin Orta əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatının inkişafına verdiyi töhfələrdən danışdıblar</p> <p>Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrı tərəfindən “Nəsimi” operası tamaşaya qoyulmuşdur</p>

